

kas jāpērk vecākiem?

DIENAS
TĒMA

<< vai grupiņas bērniem neatkarīgi no tā, vai bērna vecāks ir vai nav veicis iemaksas fondā.

Tiesībsargs uzsver: ja vecāki atsakās veikt naudas iemaksas, neviens nav tiesīgs pret skolēnu vai viņa vecākiem vērsties ar sankcijām vai kā citādi traucēt skolēna izglītības apguves procesu. Izglītības iestādē nav pieļaujama atšķirīga attieksme pret bērniem, kuru vecāki izvēlas neveikt ziedojumus vai dāvinājumus atbalsta fondā vai citā veidā ziedot iestādes vajadzībām. Vēl vairāk – situācijās, kad jebkāda veidā skola pieprasa veikt noteiktus maksājumus tās fondā, vecākiem nav jābaidās un ir vēlams izteikt savu nostāju.

Vecāku maksājuma vai cita materiāla ieguldījuma pieprasīšana ir kvalificējama kā pārkāpums, un par to izglītības iestādes atbildīgā amatpersona var tikt saukta pie administratīvās atbildības. Vecāki šādos gadījumos var vērsties Izglītības kvalitātes valsts dienestā ar lūgumu izvērtēt konkrētās izglītības iestādes rīcības atbilstību normatīvo aktu prasībām, atzīmē Tiesībsarga birojs.

Atbildīga ir ne tikai skola

"Visa pamatā ir naudas trūkums," saka Draudzīgā aicinājuma Liepājas pilsētas 5. vidusskolas direktore Inta Korņejeva, skaidrojot, kādēļ vecāki saņem sarakstus. "Budžeta līdzekļu izglītības iestādēm piešķir pašvaldība, skolas uzdevums ir tos efektīvi izlietot atbilstoši noteiktajām prioritātēm. Tas ir līdzīgi kā ar ģimenes budžetu. Primāri samaksājam rēķinus par komunālajiem pakalpojumiem: siltumenerģiju, ūdensapgādi, kanalizāciju, elektroenerģiju, sakaru pakalpojumiem un ārpakalpojumiem, piemēram, par telpu un teritorijas uzkopšanu, apsardzi,

digitālo resursu abonēšanu, nekustamā īpašuma uzturēšanu, iekārtu, inventāra un aparatūras remontiem, kas, iekārtām novecojot, ir ar katru gadu dārgāki." No pašvaldības piešķirtajiem līdzekļiem tiek maksātas arī algas tehniskajiem darbiniekiem un, protams, par viņiem tiekot maksāti arī nodokļi. "Kas paliek pāri, to izmantojam mācību grāmatu, darba burtnīcu, kancelejas preču un citu mācību materiālu iegādei, nemaz nerunājot par līdzekļiem skolas attīstībai," rezumē I. Korņejeva, iezīmējot situāciju.

"No vienas puses, protams, ka būtu labi, ja skolas varētu nodrošināt skolēnus ar visiem nepieciešamajiem mācību līdzekļiem un materiāliem, bet, no otras puses, ir skumji, ka tiek uzsverta tikai skolu atbildība šajā jautājumā," viņa pauž. "Izglītības likuma" 17. panta 3. punkta 6. apakšpunkts nosaka to, ka pašvaldības piešķir budžeta līdzekļus izglītības iestādēm un kontrolē šo līdzekļu izmantošanu. Šī paša panta 23. apakšpunkts nosaka, ka pašvaldība finansē standartiem atbilstošu mācību līdzekļu iegādi.

I. Korņejeva norāda, ka specifisks jautājums ir par pārtikas produktu iegādi, īpaši to, kas ātri bojājas dizaina un tehnoloģiju mācību priekšmeta apguvei. Ja arī būtu atbilstoši līdzekļi to iegādei, jābūt darbiniekam, kura pienākumos ietilpst šo produktu iegāde atbilstošā laikā, piemēram, uz trešdienu jāiegādājas desmit olas un litrs piena. "Līdzekļu nepietiekamības apstākļos, ja skolas tiek nosodītas par to, ka lūdž vecāku atbalstu pārtikas produktu iegādē, ir alternatīva – dizaina un tehnoloģiju mācību stundas laikā vērot video ierakstu, piemēram, kā tiek gatavota omlete, un uzskatīt, ka skolēni to ir iemācījušies." Direktore uzsver: "Jautājums nav tik vienožīmīgs, un, manuprāt, mēs nedaudz ar to pārspīlējam. Līdz šai dienai neesmu saņēmusi mūsu skolas vecāku neizpratnes jautājumus par mācību līdzekļu iegādi."

Pērk par savu naudu

Liepājas 8. vidusskolas dizaina un tehnoloģiju skolotājs Jānis Rudzītis norāda, ka jautājums par mācību līdzekļu iegādi aktualizējas ik gadu. "Izlasot tiesībsarga secinājumus, jāsaprot, ka tas ir palīgā sauciens beidzot risināt samilzušo problēmu," viņš uzskata. "Šī brīža situācija atklāj nelabvēlīgu ainu daudzās skolas darbnīcās. Daudzviet ir nepietiekama gan materiālā, gan tehniskā bāze, ko visbiežāk papildina pats skolotājs par personīgajiem līdzekļiem, lai nodrošinātu pilnvērtīgu mācību

procesu. Iespējams, tāpēc radusies situācija, ka vecākiem tiek iesniegti saraksti ar lietām, kas jāsaģādā bērna mācību vajadzībām."

J. Rudzītis atzīmē, ka mācību priekšmets "Dizains un tehnoloģijas" balstās uz mākslas un kultūras jomas pamatvērtībām, kam nepieciešama nemītīga materiālās un tehniskās bāzes atjaunošana, papildināšana. "Šajā mācību priekšmetā strauji tiek ieviestas dažādas inovācijas – mācību metodes, darba formas, pielāgota mācību vide, lai sagatavotu skolēnus dzīvei sabiedrībā, kurā nemītīgi notiek pārmaiņas. Taču svarīgi ir regulāri uzlabot, pielāgot un modernizēt apstākļus, kuros šīs spējas var atklāties," viņš saka. "Noteikti jārod kopīgs risinājums samilzušajai problēmsituācijai, lai turpinātu dot iespēju izpausties radoši un atbilstoši katra bērna individuālai pieejai, darbojoties praktiski!"

Vecākiem ir jāiesaistās

"Vecākiem ir jābūt pieejamiem bērniem, jāiesaistās izglītībā," savukārt uzskata Liene, kuras ģimenē aug trīs skolas vecuma bērni. "Uzskatu, ka te ir radies jautājums un diskusija par individuāli lietojamiem mācību līdzekļiem – kas tie īsti ir, un kāpēc kaut kas jāpērk, ja "to vajag izglītības programmai", utt. Bet to jau vajag bērnam! Protams, skola var kaut ko nodrošināt, bet cik tas ir reāli un vajadzīgi? Mazliet jau atkal aiziets galējībās," viņa spriež.

Rudenī mācības Lienes vecākā meita uzsāks 4. klasē, vidējā – 2. klasē un mazākā – 1. klasē. "Pagājušajā gadā saņēmām sarakstu 1. klasei un visu nopirkām uzreiz, ko vajag, neradās nekādi jautājumi, jo katra lieta taču ir domāta lietošanai manam bērnam! Es katru kancelejas preci un rokdarbiem domāto uztveru kā individuālu mācību līdzekli, bet man tā ir iespēja izvēlēties savam bērnam labāko – lai pildspalvu ir ērti turēt un tā viegli raksta, lai flomāsteri un zīmuļi krāso spilgti un nelūst, lai krāsas ir kvalitatīvas, utt. Cits stāsts ir par to, cik kas maksā, lai gan, ja salīdzina ar laiku, kad es gāju skolā un grāmatas, darba burtnīcas arī bija vecāku atbildība, tad tagad ir jāpērk mazāk. Uzskatu, ka vecākiem ir jāiesaistās un jāiegulda bērna kvalitatīvākas izglītības ieguvē."

Liene bijusi viena no tām, kas aizpildījusi tiesībsarga lūgto anketu, pavēstot arī savu viedokli. "Manuprāt, gādājamās lietas stundām ir individuāli lietojamie mācību līdzekļi, kā arī viss, kas nepieciešams penālim. Nesaskatu pārkāpumus."▀

EKSPERTE

Sašutuma signālu nav

Inga Ekuze, Liepājas Izglītības pārvaldes vadītājas vietniece

"Izglītības likumā" skaidri formulēts, kas ir mācību līdzekļi un kas ir individuālie mācību piederumi.

Individuālie mācību piederumi ir priekšmeti un materiāli, kurus izmantot kā mācību līdzekļus vai saistībā ar mācību iespēju nodrošināšanu. Tie ir kancelejas piederumi, apģērbs un apavi, atsevišķu mācību priekšmetu, piemēram, sporta obligātā satura apguvei. Jāsaprot, ka skola visiem bērniem nenopirks sporta tērpu vai apavus, jo kāds, iespējams, valkā tikai zīmola "Nike", bet kāds cita ražotāja apavus.

Līdz Liepājas Izglītības pārvaldei nav nonākuši signāli, ka

vecāki būtu sašutuši par kaut kādām izmaiņām mācību līdzekļu iegādē. Finanšu izglītības iestādēm ir tik, cik ir, un attiecīgi katra iestāde rūpīgi plānousi, kādi priekšmeti un materiāli jāiegādājas. Ja kaut kam pietrūcis, tad ar pašvaldību vienmēr ir bijusi un ir komunikācija par to. Pirmsskolām šobrīd nevajadzētu būt lielām problēmām, jo pašvaldība jau otro gadu piešķir papildu finansējumu tieši mācību līdzekļu iegādei. Uz katru bērnu tie ir 25 eiro plus vēl valsts mērķdotācijas. Arī skolām pašvaldība ir piešķirusi līdzekļus, šeit gan vairāk runa ir par grāmatām un darba burtnīcām.

Guašas krāsas un krītiņi teorētiski būtu jāpērk izglītības iestādei, un nevienam vecākam nevar likt tos iegādāties pašam. Katram ir sava materiālā situācija un iespējas. Ja vecāki ar izglītības iestādes padomi paši vienojušies par to, kādus individuālos mācību līdzekļus iegādāties, tad tā ir viņu atbildība. Taču, ja ir kādi problēmjautājumi, tad tie ir diskutējami ar izglītības iestādes direktoru un izrunājami ar Izglītības pārvaldi. Turklāt iestādes padomē darbojas arī kāds pašvaldības, arī Izglītības pārvaldes pārstāvis, līdz ar to jautājumus par mācību līdzekļu iegādi ir iespējams aktualizēt.▀

UZZIŅAI

VECĀKIEM SKOLĀ

- **ir jāpērk:** burtnīcas, klades, pildspalvas, penālis, zīmuļi, grāmatu vāciņi, skolas soma, lime, lineāls, dzēšgumija, flomāsteri, sporta tērps, maiņas apavi, sporta apavi, peldkostīms/peldbikses, baseina piederumi un čības, dvieļi, priekšauts;
- **nav jāpērk:** mācību grāmatas, darba burtnīcas, mācību literatūra, datori un citas elektroniskas ierīces mācību programmas apguvei, pārtikas produkti un izejmateriāli dizaina un tehnoloģijas apguvei (piemēram, diegi, adatas, olas, saplāksnis, naglas), plastilīns, aplikāciju, akvareļu, zīmēšanas un A4 baltais papīrs mācību materiālu kopēšanai, krītiņi, guašas krāsas un līdzīgi piederumi, cirkulis, rokas figūrzāģa asmeņi, salvetes/tualetes papīrs, dvieļi vai vienreizējie dvieļi, interjera priekšmeti, dzeramais ūdens vai fasētais dzeramais ūdens.

VECĀKIEM BĒRNUDĀRZĀ

- **ir jāpērk:** penālis un dažādi individuāli rakstāmpiederumi, krāsojamā grāmata brīvam brīdim, darba burtnīca (pēc vecāku vēlmēs) brīvam brīdim, mapīte bērna darbiem, zobu pasta, zobu suka, mitrās salvetes, papīra kabatlakatiņi, neplīstoša glāzīte, pamperi, vienreizējie paladziņi, ķemme, pīdžama, auduma maisiņi apaviem, drēbes, treniņtērps, sporta/deju čības, ritmikas tērps, maiņas apavi, baseina piederumi, svētku drēbes, lacīte ēšanai, priekšauts un cepure, individuālā ūdens pudele (pēc vecāku vēlmēs);
- **nav jāpērk:** zīmuļi, krītiņi, dzēšgumija, flomāsteri, lime, zīmuļu asināmais, A4 lapas (paka), guašas krāsas, akvareļi, otas, zīmēšanas albums (A4 un A5), aplikāciju papīrs, krāsainais kartons, abpusējais aplikāciju papīrs, laminēšanas papīrs, plastilīns, šķēres, rokdarbiem dažādi sūkumi (lentes, stieples, dzija, salmiņi, glāzītes, vienreizējie šķīvji, kreppapīrs u.c.), mācību burtnīcas, paliktņi lapai un galdiem, laminējamie izdales materiāli, motivācijas uzlīmes, krāsojamās grāmatas, puzzles, grāmatīņas, salvetes, tualetes papīrs, zobu pasta visai grupai, dvieļi, vienreizējie dvieļi, kapsulas trauku mazgājamai mašīnai, pagarinātājs, svētku dekorācijas, interjera priekšmeti, plākssteri, spogulis (logopēdiskajām nodarbībām), dzeramais ūdens vai fasētais dzeramais ūdens, ja dzeramais ūdens nav no krāna, individuāli vai vienreizējās lietošanas trauki dzeršanai.

AVOTS: TIESĪBSARGA BIROJS